

Toruń, 27.07.2025 r.

Prof. dr hab. Aldona Glińska-Neweś

**Recenzja osiągnięć naukowych dr Magdaleny Popowskiej
ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego
w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości**

I. Podstawy formalne recenzji

Podstawę formalną sporządzenia niniejszej recenzji stanowi pismo Przewodniczącego Rady Dziedziny Naukowej Nauki Społeczne Politechniki Gdańskiej, prof. PG dr hab. inż. Krzysztofa Leji, z dnia 3.06.2025 r., informujące o powołaniu mnie uczwałą Nr RD 33/05/2025 z dnia 22.05.2025 r. na recenzentkę w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauk o zarządzaniu i jakości dr Magdalenie Popowskiej.

Recenzję sporządzam w oparciu o dokumenty przygotowane przez Habilitantkę, w tym przede wszystkim:

- wniosek Habilitantki;
- kopię dokumentu potwierdzającego posiadanie stopnia doktora;
- autoreferat przedstawiający opis dorobku i osiągnięć w pracy naukowo-badawczej;
- wykaz osiągnięć naukowych;
- kopię osiągnięcia naukowego wskazanego we wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego, tj. monografii autorskiej M.Popowska (2024). *Greening Higher Education in Europe. Institutional Transitions to Sustainable Development*, Routledge. Book series: Routledge Studies in Sustainable Development
- zaświadczenia i inne dokumenty potwierdzające odbycie staży naukowych, mobilności i współpracy naukowej.

Przesłana dokumentacja jest wystarczająca do sporządzenia recenzji. Ocena zostanie przeprowadzona zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i

nauce, Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm., według której stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a,
lub
 - b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowym lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b,
lub
 - c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

II. Uzyskanie przez Kandydatkę stopnia doktora

Magdalena Popowska uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych w zakresie ekonomii uchwałą Rady Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej z dnia 2 lutego 2005 r., na podstawie rozprawy zatytułowanej *Internacjonalizacja poprzez eksport w sektorach MSP w Polsce i we Francji – analiza porównawcza*. Promotorem pracy był prof. PG, dr hab. Piotr Dominiak.

III. Ocena osiągnięcia naukowego

We wniosku habilitacyjnym Kandydatka wskazała jako główne osiągnięcie monografię pt. *Greening Higher Education in Europe. Institutional Transitions to Sustainable Development* wydaną przez Routledge w serii Routledge Studies in Sustainable Development.

Cel główny monografii Autorka sformułowała następująco: „identyfikacja procesu ewolucji zaangażowania uczelni wyższych w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju w Europie w latach 2001–2022.” (Autoreferat, s. 8). Autoreferat wskazuje także cztery cele szczegółowe, chociaż w monografii nie są one literalnie wymienione. Cele szczegółowe dotyczą m.in. identyfikacji grup interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych uniwersytetu, identyfikacji zrównoważonych działań przyjętych przez europejskie uniwersytety, opracowanie autorskiej definicji zrównoważonego uniwersytetu, określenie roli akredytacji i

rankingów w promowaniu celów zrównoważonego rozwoju.

Autorka uzasadnia podjęcie opisanego w monografii tematu istnieniem luki w postaci „niedostatecznej ilości badań dotyczących wpływu braku formalnych regulacji na efektywność oraz zakres implementacji strategii zrównoważonego rozwoju w uniwersytetach” (Autoreferat, s. 7). Ze swojej strony dodałabym, że uzasadnieniem tym jest także z pewnością istotna rola, jaką pełnią uniwersytety w promowaniu idei zrównoważonego rozwoju, co resztą Autorka wielokrotnie podkreśla w swojej monografii. Uzasadnieniem ważności podjętego przez dr Magdalenę Popowską tematu jest także istniejącą wciąż potrzeba konceptualizacji tego, co rozumiemy jako zrównoważony uniwersytet. Chociaż dorobek nauki w zakresie roli, jaką pełnią uniwersytety (i inne HEI) w promowaniu celów zrównoważonego rozwoju, a także w zakresie tego, w jaki sposób uniwersytety w praktyce realizują te cele, jest bogaty, dramatycznie rosnąca potrzeba reakcji organizacji na zmianę klimatu i inne niekorzystne zjawiska w środowisku naturalnym nakazuje stały rozwój badań w tym zakresie. Zmieniają się także uwarunkowania formalno-prawne i społeczne, przy czym ich znaczenie analizowane jest częściej w odniesieniu do biznesu; dobrym przykładem może być raportowanie ESG, problem, do którego Habilitantka także się odnosi. Uzasadnia to nie tylko potrzebę objęcia badaniami specyfiki uniwersytetu jako organizacji wnoszącej wkład w zrównoważony rozwój, ale także stałe wzbogacanie wiedzy na ten temat.

W efekcie istnienia powyżej opisanych luk i potrzeb w zakresie badań naukowych, oceniana monografia pełni ważną rolę w konceptualizacji pojęcia zrównoważonego uniwersytetu i opisu jego funkcjonowania, i w tym upatruję wkładu w rozwój dyscypliny, jaki ta praca wnosi. Walorem tej pracy jest szerokie spojrzenie na istotę i kontekst działania uniwersytetu jako podmiotu przyczyniającego się do zrównoważonego rozwoju. Autorka odwołuje się w tym zakresie do teorii legitymizacji, teorii instytucjonalnej oraz teorii interesariuszy. Zwłaszcza wybór dwóch pierwszych wydaje mi się interesujący, bo nieoczywisty. Na podkreślenie zasługuje także kompleksowość ujęcia obszarów funkcjonowania uniwersytetu i tego, w jakim zakresie wiążą się one ze zrównoważonym rozwojem. Między innymi, z dużym zainteresowaniem przeczytałam rozdział dotyczący zrównoważonego kampusu, co stanowi istotne uzupełnienie analizy „zrównoważoności” działalności edukacyjnej i badawczej uniwersytetu.

Monografia nie jest też wolna od słabości. Najistotniejszą z nich jest nieomówienie w monografii metod badawczych, którymi Kandydatka się posłużyła. Zostały one opisane w Autoreferacie, gdzie Autorka wspomina o przeprowadzeniu badań jakościowych (częściowo ustrukturyzowane wywiady z kadrą zarządzającą wybranych uniwersytetów), systematycznego przeglądu literatury, a także o użyciu metod statystycznych do analizy trendów. Rozumiem, że monografia przedstawia ostateczne rezultaty zastosowania tych metod oraz ich dyskusję, jednakże rygor metodologiczny procesu badawczego powinien być udowodniony poprzez precyzyjniejsze opisanie podjętych działań badawczych.

Jednym z efektów monografii jest autorska definicja zrównoważonego uniwersytetu. Specyfika analizowanej organizacji, jej złożoność i dynamika zmian uzasadnia podjęcie się przez Autorkę takiego wyzwania. Stworzona definicja nie ma jednak postaci konkretnej i zwartej na tyle, by umożliwić jej cytowanie w pracach naukowych, co nie sprzyja budowaniu pozycji Kandydatki w środowisku naukowym.

Biorąc pod uwagę rolę omawianej monografii jako głównego osiągnięcia w

postępowaniu habilitacyjnym, właściwym rozwiązaniem byłoby także jednoznaczne wskazanie w niej (nie tylko w Autoreferacie) wkładu w rozwój dyscypliny naukowej.

Pozostały swój dorobek publikacyjny Kandydatka kategoryzuje w dwa główne nurty: 1) przedsiębiorczość (małe i średnie przedsiębiorstwa) i edukacja dla przedsiębiorczości; 2) zrównoważony rozwój organizacji, ze szczególnym uwzględnieniem społecznej odpowiedzialności organizacji. Prace te nie zostały dołączone do wniosku, w związku z czym mogą odnieść się jedynie do wydawnictw, w których je opublikowano, a także do danych bibliometrycznych. Wydawnictwa, w których Habilitantka publikowała reprezentują dobry i bardzo dobry poziom. Są wśród Jej publikacji rozdziały w monografiach wydanych przez Routledge, Edward Elgar Publishing i Springer, a także artykuły opublikowane w czasopismach o międzynarodowej rozpoznawalności (np. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, *Gender, Technology & Development*, *Telecommunications Policy*). Dane bibliometryczne (m.in. h-index 4 w WoS i 5 w Scopusie) świadczą o cytowaniu publikacji dr Magdaleny Popowskiej w stopniu dowodzącym wnoszenia przez nie wkładu w rozwój dyscypliny naukowej.

Podsumowując, uważam, że przedstawiona we wniosku habilitacyjnym jako główne osiągnięcie monografia pt. *Greening Higher Education in Europe. Institutional Transitions to Sustainable Development*, a także pozostałe publikacyjne efekty badań prowadzonych przez Habilitantkę spełniają kryteria wskazane w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, art. 219., pkt. 2., stanowiąc wkład w rozwój dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości.

IV. Ocena aktywności naukowej Habilitantki realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

W tej części recenzji skupię się na aktywnościach Habilitantki realizowanych poza Jej macierzystą uczelnią i prowadzących do konkretnych efektów naukowych.

Aktywności te obejmują staże naukowe:

1. Sześciomiesięczny staż w Ecole Supérieure de Commerce w Rouen (luty–sierpień 2003), obecnie :Neoma Business School. Był to staż związany jeszcze z przygotowaniem rozprawy doktorskiej.
2. Trzymiesięczny pobyt badawczy w European University Institute (EUI) we Florencji, w Robert Schuman Center for Advanced Studies (luty–kwiecień 2022). Efektem stażu było nawiązanie współpracy z prof. Kennethem Amaeshi, która zaowocowała przygotowaniem raportu dotyczącego nauczania przedsiębiorczości w Afryce, będącego jednym z filarów stworzenia platformy edukacyjno-doświadczałnej dla afrykańskich przedsiębiorców.
3. Czteromiesięczny staż naukowy na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie (czerwiec–wrzesień 2024), którego efektem było opracowanie narzędzia badawczego służącego ocenie zaangażowania europejskich uczelni w implementację zrównoważonych rozwiązań na kampusach uniwersyteckich. Wyniki badań zostały przedstawione w artykule pt. „Advancing Campus Sustainability: Practices in European Higher Education”, przygotowanym we współautorstwie z dr Moniką Sady. Artykuł został złożony do redakcji czasopisma „Horyzonty

Wychowania” (70 pkt.) i obecnie oczekuje na recenzję. Rozpoczęta została także praca nad artykułem roboczo zatytułowanego „University Sustainability Model”.

Ponadto Habilitantka prowadziła badania w zespołach międzynarodowych:

1. W grupie Pan European Entrepreneurship Research (PEER) przy uniwersytecie Paris Dauphine, zrzeszającej naukowców z Uniwersytetu w Sewilli, Uniwersytetu we Florencji, University of Southern Denmark, EM Lyon i innych ośrodków europejskich. Badania dotyczyły szeroko pojętej przedsiębiorczości.
2. W projekcie międzynarodowym Hidden Champions in Rising Economies (2020-aktualnie), realizowanym przez Alliance of Management Development Associations in Rising Economies we współpracy z IEDC-Bled School of Management. Według informacji zawartych w Autoreferacie, w 2025 r. ukaże się monografia wydana przez Springer przedstawiająca część rezultatów tej współpracy.
3. Udział w międzynarodowej sieci badawczej EUCLID (2022- aktualnie), zrzeszającej badaczy przedsiębiorczości społecznej i przeprowadzającej co dwa lata badanie ankietowe dotyczące przedsiębiorstw społecznych w Europie, pod nazwą Europejski Monitor Przedsiębiorstw Społecznych (ESEM).
4. Sieć badawcza Baltic University Programme (BUP), zrzeszająca uczelnie z krajów Regionu Morza Bałtyckiego. Wśród inicjatyw sieci znajduje się np. ESD Science Lab na Politechnice w Rydze oraz warsztaty Rethinking of pedagogy for implementing education for sustainable development w Tallinie i Grodnie.
5. Międzynarodowy zespół badawczy powołany na macierzystej uczelni Kandydatki pod nazwą Survey on Entrepreneurial Attitudes of Students (SEAS), badającego postawy przedsiębiorcze studentów. Badania prowadzone są z udziałem naukowców z Łotwy, Litwy i Ukrainy.

Biorąc pod uwagę powyższe informacje, wskazujące na istotną i popartą efektami naukowymi aktywność badawczą Habilitantki poza własną uczelnią, w tym w dużym zakresie realizowaną we współpracy międzynarodowej, uważam, że trzecie kryterium wskazane w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. (poz. 1668, art. 219) jest przez dr Magdalenę Popowską spełnione.

IV. Konkluzja

Podsumowując ocenę osiągnięć naukowych dr Magdaleny Popowskiej ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości, stwierdzam, że spełniają one kryteria określone w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, poz. 1668, art. 219., pkt. 1, 2 i 3. W szczególności: 1/ Kandydatka posiada stopień naukowy doktora, 2/ posiada w dorobku osiągnięcia naukowe stanowiące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości, w postaci monografii naukowej wydanej przez wydawnictwo ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, a także w postaci artykułów opublikowanych w czasopiśmie i recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, ujętych w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, 3/ wykazała się istotną aktywnością naukową realizowaną w innych niż macierzysta

instytucjach naukowych, w tym zagranicznych. Przedstawiona w postępowaniu monografia Kandydatki zatytułowana *Greening Higher Education in Europe. Institutional Transitions to Sustainable Development*, wydana przez Routledge w serii Routledge Studies in Sustainable Development, wnosi wkład w rozwój nauk o zarządzaniu i jakości, wzbogacając przede wszystkim jej dorobek w zakresie problematyki uniwersytetu jako organizacji realizującej cele zrównoważonego rozwoju.

W związku z tym popieram wniosek dr Magdaleny Popowskiej o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.

Signature Not Verified

Dokument podpisany przez Aldona
Glińska-Neweś; UMK w Toruniu
Data: 2025.07.28 14:48:05 CEST